

M A G Y A R M E R K U R

1789-dik esztendőben.

Róm. Csász. és Apost. Kir. Fels. különös engedelmével.

Szombaton Pünkösöd-Havának - 16 dik Napján.

Külömb - külömbféle tudósítások.

A mi hadi seregünk Móldvában azon kívül hogy vitéz jeles dolgokat vitt véghez, még olly találmánnyal böldegította-meg azt a' társadalmat, mellynek a' kereskedés és a' köz jó utóbb nagy hasznát fogja venni. Ezek ágában sem volt előtt az Oláhoknak, hogy Szeret folyó vizen terhő hajókkal lehessen járni; mostan pedig a' Lemberghajózásnak igazgatója Káspári Úrnak iparkodása végre vitte a' dolgot, hogy tábori szerekkel és elegendő meg-terhelte hajók botsáttatnak rajta alá a' tábor sereghez. Ezen folyó viz, a' mint tudva vagyunk a' Górninában ered, Móldván által-mégyen, azon feljebb a' Sutzavát fel-fogadja, Románnak és Bakónak vizait mofsa, több folyó vizekkel egyesül, és Galgóchoz nem meszsze Románivásnál a' Dunába szakad.

Minekutánna az el-süllyedt fák és tőkék el-takarítottak volna, Káspári Úr Littenmárénél, a' Bukovinai határ-szélen, 4 hajókat, mindegyiket 100 mérő zabbal rakatott-meg, azokkal Szutskára és onnét tovább Bakó felé evedzett. Kóburg Herteg azzal bizonyította az ő tettségét ezen dologban, hogy a' Mitrovszky 3dik batalljonnak ottan lévő Kompániáit a' viznek partjára ki állította, és ezen találmánynak szerzőjét 3szori lövöldözéssel közföntette. Következendő napon Ápril. 19én a' Pontonir-Kapitány Hohenbruk is 1400 mérő zabbal meg-rakott 20 hajókon érkezett oda szerentséfen Bukovinából. Már ezután mindent ezen a' folyó vizen fognak hordani a' tábornak, melly miatt a' mezei gazda rendesen mivelheti földjét, és a' hor-datás kevesebb költséggel és rövidebb időben mégyen véghez.

A' Móldvában igazgató Vezér Kóburg Hertzeg igen kedves levelet irt Karaitzay Óbersternek, a' Fa-raonynál 5000 Törökökön nyert győzödelem eránt, a' egyszersmind arra kérte a' nevezett Óberster Urat, hogy a' jeles Húzfároknak, a' kiknek főképpen tulajdonittathatik az ütközetnek szerentsés ki-menetele, jelentse közfönetét. Ezek a' vitéz férjfiak szép renddal, szorosan egymáskoz kaptsolva, eleinten ügetve és végtére sebes vágatáfsal rohantak a' Törökökre, a' kiknek leg-ottan el-hanyatlott kedvek a' meg-vivására. A' lovasfoknak ütközetjeket könnyen képzelheti magának, a' ki tudja, hogy a' lovaság egy minutumban 333 lépéseket hallad ügetve, és 666 vágatva. Azon kívül hogy szép prédát nyertek a' Húzfárok, még annyira meg-rémitették a' Törököket, hogy ezen szerentsétlen ütközetjek után minden kedvek el-múlt és szokáfok szerént minden roszszat jövendőnek magoknak ezen leg-első szerentsétlen próbájokbul.

Ka-

Laraiczay Oberster Úr, ezen ütközetnél színt úgy, mint valamennyi előbbeni tsatáiban, mellyeket a' háborúnak kezdetétől fogva a' Törökökkel tartott, megbizonyította, hogy akarmelley veszedelemben is fel tudja találni magát. Jegyzésre méltó, hogy még egy ütközetben sem vólt vesztes; mert vagy ditsőségesen szödelmeskedik, vagy pedig a' nálánál számofabb erővel nagyobb ellenséget távól tartja magától az által, hogy olyan állást választ magának, mellyhez semmiképpen nem férhet az ellenség. Ditséretére elég legyen az mondva, hogy mindent okofsággal és bátorossággal viszen véghez; mellyet ezen történetnél is megbizonyította, minthogy 1900 emberekbül álló erőjének, dühös 5000 tsupa lovas Törökök ellen, kümbféle szép rendelések által olly móddal tudta használni, hogy a' számos ellenség, minekutánna gyazegor izben haszontalan megvijjott vólnaa' mieinkkel, végtére nagy veszteségével szaladásra kényszerített.

at,	Temesvárról	Ápril. 30án.	—	—	—	—
aj-	—	—	—	—	—	—
e,	—	—	—	—	—	—
ad-	—	—	—	—	—	—

szom-széd Törököknél hiteles tudositáfokként, az széna 1 for. 30 kr. kél mostanában. — — —
 — — — A' mi feregeink szállásaik-
 vigyázva nyugszanak, és ugy elrendelve vagy-
 nak, hogy ha szükséges, 8 napok alatt az ő szállá-
 saikból egy táborba könnyen öszvegyülhetnek.

Horváth ország. Némelley környül-állások azt mu-
 tatják, hogy nem Bihats hanem Czettin fog leg-elő-
 ször ostromo'tatni. Mert a' fővény-zsákok nagy fo-
 dasággal Szluinba hordatnak, és a' Czettini út sietség-
 gel kézszittetik, melly végre a' közöttte fekvő erdön

által út nyitattik-meg. Ezen várnak meg-vétele mostan nagyobb munkába fog kerülni, minthogy a' Törökök azt a' hegyet, mellyről a' mieinknek el-álhatják útjokat, előre el-foglalták, és 4 ágyúkkal jól körülveték magokat rajta. — A' Zágrábi fő ispotályban és attól függő 6 alsó ispotályokban Ápril. 15ő napjától fogva 1788, Ápril 21ig 1789, következőképpen egy esztendőben és 3 hetek alatt 3412 — köz katonák haltak-meg betegségben és 100an sebeikben.

Tót Ország. Laudon Vezernak számára 2 hordó Ostriai borok, továbbá 65 mázsa eleség és egy ladával lovak-szerfzama hordattak Uj Gradiskára. Ápril. 25-én 500 akó bor-etzet szekereken vitettetett Petriniába Horvát országban.

Zengről. Ápril. 20án megint 51 Montenegríták érkeztek Zengre. A' Fő Strázsa-mester Knezevits 25-én érkezett ide (Tehát az élők között vagyon még!) 29én három tisztek rendeltettek, hogy az egész határszélnek kerületjében a' kitsin vétekért tömlőtztöt ülő rabokat ki-fzedjék és a' fereghez adják, melly már 1800 emberekbül áll. A' Húszárok Svadronja és gyalogok kompániája is Magyar országbul közelget Zeng felé.

Nem régenten a' Trávniki Bafa, Sziri Szelim, 5 zászlókkal jött Bányalukába, és az ottani Ága Serándlia, a' mint mondatik Trávnikba vizfsza-fog menni Muselimnak (Helytartónak). A' mint a' kémek hírfül adták, Bányalukának erősítésén szüntelen dolgoznak a' Törökök; 4 hegyeken, a' mellyekről Hildburghauzen az előbbeni Török háborúban lövöldöztette ezen erőiséget, fa-házokat épitenek, hogy az ostromlást nehezithessék az által. A' Lieftzi mezőkön, Berbir és Bányaluka között számos Török fereg gyülekszik-öfzve; közönségesen Bányaluka es Berbir felé vonódnak nagy

szám-

számával. Mindazáltal a' Bosnyai Vezér Ostrofsatz felé fordultnak lenni mondatik a' nagy erővel, hogy Bihathoz és Czettinhez közel lehessen. A' gyalogság, mellyhez mindenféle gyűlevész nép vétetik, előre oda mégyen táborba ; de a' lovasok, a' kik mindenkor válogatott Bosznyákok, külön seregenként vagynak hátra, mert egyébként hamar meg-fogyna abrakjok és legellő mezőjük.

Bukovinából, Szutsaváról April. 19én. - A' napokban Jászymból hozzánk érkezett tudósításból azt érjük, hogy a' Konstantzinápolyi Pátriárkát a' Török Császár magához hivatta, és azt kívánta tőle, hogy az egész Török-birodalomban lévő kerefsztyénekről fejével állana kezefséget. A' Pátriarka ezen tőle már egyhátszázszor kívánt kezefségtől vonogatván magát, által ad a' Szultánnak egy magát mentő levelet, mellynek értelme ez : — A' világ' leg-hatalmasabb birodalomnak győzhetlen Ura! A' te böltseséged, mellyel számtalan fok népeiden uralkodol, nagyobbak, hogy sem egy embert kényszeritenél arra, hogy a' mi éppen nem az ő erejében áll, tselekedje, vagy azt a' mi lehetetlen, lehetőve tegye. A' kerefsztyének a' te birodalmodban szint úgy fel-vagynak fegyverkezve, valamint a' te Muzulmánid, öklök, karjok és szivek nagyon ezeknek, mint amazoknak. Hát a' kerefsztyén, ki szintúgy a' te jobbágyod, mint a' Török, ki téged szintén úgy attyának hiv, mint amaz, és a' ki neked többet fizet, mint amaz, a' zsebébe dugja ékezt, vagy magát ne óltalmazza é, midőn a' te Törökiditől martzangaltatik, annak feleségén erőszakot kövessen, leányát meg-szeplősti? Ha a' te böltseséged véget el-akarja érni, az arra vezető utat is kell meg-menni, melly nélkül amazt el-érni tellyes lehetetlen, tseleked azért azon erő által, melly néked kezvedben

va-

vagyon, hogy a' te Törökeid a' te Keresztyén jobbdagyidat öldökleni szűnjenek - meg, így én is a' te birodalmad alatt lévő keresztyéneimről hatalmom szerént jót állok, hogy a' hatalmas Porta ellen zenebonát nem indítanak.

Ezen irást által adá a' nagy Szultán a' Divánnak a' meg - vizsgálásra, mellyet a' Diván nem csak helyben hagyta, hanem azon órától fogva minden igazgató tisztekhez parantsolatot adta egész táborában, hogy a' ki csak egy Keresztyént méltatlanul meg-bánt, legottan minden személy - válogatás nélkül finorral büntetessék.

Lengyel ország. A' közelebb múlt hónapnak 25-én az az Orosz Pópa, a' ki Ukrániában a' zenebonások fejének lenni tartatott, erős őrizet alatt, kezén, lábán és teste körül lántzolván, ki - nyílt kotsiban hoztatott Varsóba. Mindenek a' kik vallatásánál jelen voltak, bizonyítják felőle, hogy femmi zenebonás igyekezetet nem lehetett belőle ki hozni, mindazáltal kemény őrizet alatt tartattatik. Akármennyit híreltek az Ukrániai tiszte - viselők az ottan támadott zenebonáról; mindazáltal most a' leg-buzgóbb hazafiak is kétségbe hozzák azt. Szintén olyan költött hír volt az is, hogy az Orosz kereskedők alkut kötöttenek volna az Orosz Pópákkal valami gyilkos kéfék eránt; holott ezek Oszakovban prédául nyert kéfék valának, mellyeken a' kereskedők, minden orosz szándék nélkül Lengyel országban akartak nyerekedni. Ezt bizonyítja Csáki Gróf Úr, a' nemzeti lovafoknak kapitányjok a' ki 150 embereivel póstán ment Ukrániába. — A' 23-dikán tartatott gyűlésben érkezett a' hír, hogy a' Perefzlávi Orosz Püspök öszve - hivatta a' nem-unitus Görög Papokat, hogy az Orosz Császárnéhoz való hűséget esküvéssel erősítsék - meg. Ez okbul meg-

ha-

hagyattatott a' hadi kommissionak, hogy ezen Püspökre gondot tartson, hogy valamiképpen az ő lakóhelyéből el-ne távozhasson. Egyfzersmind a' Sluki kommandánsnak jelentéséből hírül lett, hogy az ő katonái között fok nem-unitus Görög vallásuak vagynak, a' kikhez nem igen bízik, minekutánna a' párt ütésnek nyomdokira akadt közöttök; ez eránt meg-határozottatott, több katonákat küldeni segítségére.

S' Patak 4 Maj. 1789. Ezen folyó esztendőben Februáriusnak 25dik napján Nro VI. Bétsben költ Magyar Músának 88dik levelén, a' *Mindenes Gyűjteményt* készítő Érdemes Személyek ellen ki-botsátott rágalmazó Irás eleiben ez iratott vala: S. Patak. 4 Februárius. Melly miá (a' mint már most tudjuk) fokban S. Patakról, nevezetefen az itt lévő Collegiumnak tagjairól, roszszul gondolkoztanak, 's mint valamelly, más jó embereket rágalmazó emberek felől bal itéletet tettek. Erre való nézve az Érdemes Olvasok előtt jelenteni kívánjuk, hogy azon rágalmazó Irás, akár honnan költ légyen, de S. Patakról legkifsebben is nem származott. Meg-tetfzik az tsak onnan is: mert iször Patakonn a' Pofonyi Német Újságot senki nem olvassa, 's mit irt a' Kurir felől, nem tudhatta: azon említett Irás készítője pedig azt olvasta, 's ellene ki is költ. 2szor, Hasonlóképpen senki itten nem tudhatta, hogy a' Magyar Kurirtól némelyek azt is kérdezték légyen, mint tsinál Extractust, ha a' Gyűjtemény el-találna múlni: annyival inkább azon kérdésre nem felelhetett volna senki: De tsak az sem volt tudva, még Februárius elein, S. Patakon, mi-ben légyen a' Mindenes Gyűjtemény ki-botsáttatásának állapotja. — Ellenben itten azon köz hafznot néző Gyűjteményt mindenek kedvellik, 's mentől elébb leendő ki-botsáttatását kívánsággal várják.

Bétsből. Máj. 13án. A' Felséges Császár egynehány napoktól fogva naponként hideg lelést érezvén magában, ez okbul az ágyban tartóztatta magát. Tegnapelőtt a' hideg-lelés alább hagyott; a' következő éjtszakán tsendefsen egy huzomban nyugodott ő Felsége. Tegnap a' hideglelés el-maradott; de az elmúlt éjtszakát álmatlan töltötte ő Felsége. — Velenzéből érkezett fok rendbéli tudósítások szerént a' Török Császár Abdul Hamid, egy időtől fogva tartott betegségében meg-hólnak lenni mondatik. Az 1774dik esztendőből Ján. 21étől fogva uralkodott egy roppant birodalmon, és 64 esztendő s vénségre jutott. Halála után mindjárt az ő unokája és az előbbeni Török Császárnak a' 3dik Mustafának fia, Szelim Ginadári, a' ki életének 28dik esztendőjében vagyon, az Ottomanni Császári székbe ült.

Svetziában tellyes igyekezettel meg-tétnak a' kézfületek az Oroszok ellen. A' hajós seregére 16 ezer 370 fegyveresek szállittatnak. — Ebben az Országban is nagy haldaklást okozott a' köz nép között a' rend kívül való hideg.

Frantzia országának fő városában a' gabonának szük volta miatt nagy zendülés támadott a' nép között, melly ezen ékes várost a' vér-ontásnak és öldöklésnek helyévé tette. Ezt okozta egy kerületnek előjárója, a' ki a' kenyérnek árrát fellyebb akarta verni; melly miá annyira fel-gerjesztette maga ellen a' népet hogy az ő képét akasztó-fára függeszté, minden portékáit, pénzét és ezüst tsinálmányit el-égeté. Egy Dragonyos Regiment nem tsendesíthette-le a' zendülést; mert a' pártosok a' katonáknak kalapijokat, kardjokat el-vevék, a' lovak' inait ketté vágák, és egynehány Dragonyosokat agyon verének. Ez tartott addig, mig a' Frantzia és Helveta Gárda nem széllyesztette el a' népet. Ápril 27én estve felé ágyuk rakattattak-ki mindenfelé. Az el-esettek' száma 130, a' meg-scbefetteké 350.